

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-146>

УДК 657.37

ЗВІТНІСТЬ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

REPORTING ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN ENSURING CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Примаченко Олена Леонідівна

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7180-1225>

Романенко Максим Олександрович

магістр обліку і оподаткування,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Prymachenko Olena, Romanenko Maksym

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Стаття присвячена важливості та значенню звітності зі сталого розвитку для забезпечення корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) на вітчизняних підприємствах. В статті аналізується, як ця звітність сприяє підвищенню прозорості та підзвітності компаній перед суспільством, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. На основі проведеного дослідження зроблено висновки про слабкі місця на шляху удосконалення підходів до звітності зі сталого розвитку на вітчизняних підприємствах. Рекомендується посилити законодавчу та нормативну базу, а також розвивати культуру корпоративної соціальної відповідальності, організації бухгалтерського обліку та звітності серед українського бізнесу. Визначено, що інтеграція принципів сталого розвитку у бізнес-стратегії є критично важливою для досягнення корпоративної соціальної відповідальності та сприяння сталому розвитку економіки країни в цілому.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, КСВ, нефінансова звітність, звітність зі сталого розвитку, звітність, вітчизняні підприємства, CSRD.

The article is devoted to the importance and significance of sustainability reporting for corporate social responsibility (CSR) at domestic enterprises. It analyzes how this reporting contributes to increasing the transparency and accountability of companies to society, shareholders, and other stakeholders. By integrating sustainable development principles into their business strategies, companies can better address economic, environmental, and social dimensions, thus promoting long-term sustainability and ethical practices. The research highlights the positive impacts of sustainability reporting, such as enhanced stakeholder trust and improved corporate reputation. However, the study also identifies significant weaknesses in the current approaches to sustainability reporting among domestic enterprises. These weaknesses include inconsistent reporting standards, lack of comprehensive data collection, and insufficient stakeholder engagement. Addressing these issues is crucial for maximizing the benefits of sustainability reporting and ensuring meaningful CSR practices. Based on the study, conclusions are drawn about the necessary steps to improve sustainability reporting. It is recommended to strengthen the legislative and regulatory framework to provide clear guidelines and standards for reporting. Additionally, there is a need to develop a robust reporting culture among Ukrainian businesses, encouraging them to adopt best practices and continuously improve their sustainability performance. By doing so, domestic enterprises can enhance their contribution to the sustainable development of the country's economy, ensuring long-term value creation for all stakeholders involved. The article underscores that achieving corporate social responsibility and sustainable development requires a concerted effort from businesses, regulators, and the broader community.

Keywords: corporate social responsibility, CSR, non-financial reporting, sustainability reporting, reporting, domestic enterprises, CSRD.

Постановка проблеми. Європейська інтеграція України ставить перед вітчизняними підприємствами нові виклики щодо надання інформації про їх діяльність відповідним користувачам. Користувачі фінансової інформації, яку надають суб'єкти господарювання, чітко визначені як у Європейському Союзі (ЄС), так і в Україні. До них належать власники, потенційні та поточні інвестори, трудові колективи, органи законодавчої та виконавчої влади, адміністративні відомства та департаменти, відповідальні за нагляд і контроль.

До 2030 року ООН визначила 17 цілей та 169 завдань сталого розвитку, які є орієнтиром для сучасного бізнесу. У зв'язку з цим виникає необхідність систематизації чинників, за допомогою яких оцінюється результат діяльності підприємства в екологічному, соціальному та корпоративному напрямку. Ці фактори є основними для вимірювання сталості компанії. Окрім того, важливо розуміти різницю між корпоративною соціальною відповідальністю та корпоративною стійкістю бізнесу попри можливу близькість сутності цих понять.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематикою розвитку та впровадженням звітності зі сталого розвитку, інтегрованої звітності займалися такі вчені: Барановська Т. В., Дикий А. П., Баришнікова О. М. [8], Потриваєва Н. В., Лугова О. І., Волхонська А. А., Кириленко А. В. [13], Серпенінова Ю. С. [17], Шевчук Н. С. [19], Корягін М. В. [12], Томчук В. В. [18], Жук В. М. [10], Єфименко Т., Ловінська Л., Кучерява М. [6] та інші. Проте, виходячи з сучасних реалій впровадження звітності зі сталого розвитку підприємств України в умовах воєнного стану та недосконалості законодавства, потребують подальшого дослідження та систематизації основні аспекти та законодавчі зміни щодо організації складання та подання звітності зі сталого розвитку.

Мета статті – виокремлення та аналіз основних аспектів та законодавчих змін щодо відображення інформації з корпоративної соціальної відповідальності у звітності зі сталого розвитку підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нефінансова звітність призначена для ширшого кола користувачів, оскільки різні групи можуть мати потребу в специфічній інформації. По-перше, внутрішні користувачі, такі як керівництво, посадові особи або працівники, потребують інформації про можливість професійного зростання, підвищення заробітної плати, компенсацийні виплати, соці-

альні гарантії щодо охорони здоров'я, умов праці чи пенсійного забезпечення. По-друге, місцеві громади та зовнішні користувачі прагнуть отримати грошові надходження до місцевих бюджетів від підприємств, що працюють на їхніх територіях. Ці кошти є джерелом формування бюджетів як для громад і територій, так і для зовнішніх користувачів, а також для реалізації різноманітних програм розвитку - економічного, культурного, екологічного та соціального.

Враховуючи це, нефінансова інформація може бути основою для прийняття рішень щодо суспільно важливих цілей і завдань. Складання та подання нефінансової звітності в неупереджений та достовірний спосіб, а також її розкриття для подальшого використання, закладає основу для розуміння соціальної відповідальності бізнесу або, як це також називають, корпоративної стійкості. Ці терміни часто використовуються як синоніми, хоча, на нашу думку, це два окремі поняття.

На даний момент немає загальноприйнятого академічного визначення соціальної відповідальності та корпоративної стійкості бізнесу. Популярні джерела описують корпоративну стійкість як "бізнес-підхід, що створює довгострокову цінність для стейкхолдерів шляхом використання можливостей та управління ризиками, пов'язаними з економічним, екологічним та соціальним розвитком" [7], або як "підхід, спрямований на створення довгострокової цінності для стейкхолдерів через реалізацію бізнес-стратегії, яка фокусується на етичних, соціальних, екологічних, культурних та економічних аспектах ведення бізнесу" [2]. Хоча ці визначення не мають суттєвих концептуальних відмінностей, вони відрізняються формулюванням – дійсно, акціонерна вартість і вартість для стейкхолдерів – це не одне й те саме, і можна сперечатися про те, яке з них правильне, але це не змінює сутності концепції корпоративної стійкості. Корпоративна стійкість базується на загальній концепції сталого розвитку, зосереджуючись на трьох ключових аспектах – соціальному, екологічному та економічному. Вона є застосуванням принципів сталого розвитку на рівні окремих компаній. Існує думка, що сам по собі сталий розвиток не надає достатніх аргументів для того, щоб компанії переймалися цими питаннями. Вважається, що ці аргументи походять з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та теорії зацікавлених сторін. Зокрема, КСВ сприяє корпоративній стійкості,

надаючи етичні аргументи для корпоративних менеджерів щодо підтримки сталого розвитку: якщо суспільство вважає сталий розвиток цінним, корпорації мають етичні зобов'язання сприяти його просуванню. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) дійсно підкреслює тісний зв'язок між КСВ, теорією стейкхолдерів та корпоративною стійкістю.

Сучасне розуміння корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) підкреслює обов'язки корпорацій, що виходять за межі вимог законодавства. У 2011 році Європейська Комісія визначила КСВ як "відповідальність підприємств за їхній вплив на суспільство". Щоб повністю виконувати свою корпоративну соціальну відповідальність, підприємства повинні інтегрувати соціальні, екологічні, етичні, правозахисні та споживчі аспекти у свою діяльність та основну стратегію, тісно співпрацюючи із зацікавленими сторонами [5]. Водночас нове визначення КСВ не змінює її сутності, яка історично базувалася на корпоративному волонтаризмі та очікуванні від корпорацій виконувати роль соціальних партнерів із відповідними обов'язками [7].

Основним правовим інструментом ЄС, спрямованим на розвиток КСВ, є Директива про нефінансову звітність (NFRD), яка стосується підзвітності. Важливо пам'ятати, що підзвітність стосується лише обов'язку звітувати про свої дії (або бездіяльність) і не зобов'язує діяти певним чином.

Проте, починаючи вже з 2025 року в дію вступають вимоги Директиви (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку (CSRD). Вона вимагає від компаній розкривати великий обсяг детальної інформації про результати діяльності у сфері сталого розвитку і відповідні стратегічні наслідки. Вимоги щодо розкриття інформації встановлено Європейськими стандартами звітності про сталий розвиток (ESRS) [9]. Компанії повинні оцінити суттєві теми сталого розвитку вздовж всього ланцюга створення вартості і визначити, з понад 1 000 показників, ті, що мають бути розкриті. Інші розкриття інформації складаються із, зокрема корпоративної стратегії компанії, а саме чи враховано там можливості і ризики, пов'язані зі сталим розвитком. Як показано в таблиці нижче, сфера дії CSRD значно ширша, ніж попередня NFRD, і охоплює усі суб'єкти господарювання, які котируються на регульованих ринках (крім мікрособ'єктів, які котируються на біржі), і всі великі суб'єкти гос-

подарювання. Організації за межами ЄС, які ведуть значну діяльність у ЄС, також повинні будуть публікувати звіти про сталий розвиток. Це неєвропейські організації, які мають принаймні одну дочірню компанію або філію в ЄС і генерують 150 мільйонів євро чи більше чистого доходу в ЄС загалом за кожний з останніх двох послідовних фінансових років [4].

CSRD – це цілковито новий виклик для України, котрий має свої специфічні аспекти, варті окремого розкриття та уваги. Серед них – відсутність попереднього періоду з КСВ, можливості обходу системи (що є негативним впливом), відсутність традиції обов'язку директорів піклуватися про своїх підлеглих, нові виклики для регуляторних органів.

Підприємства ЄС не поспішали адаптуватися до законодавчої бази КСВ та нефінансової звітності, основу якої наразі складає NFRD. В Україні ситуація аналогічна: бракує усталеної традиції КСВ та NFRD, на яку можна було б спиратися для запровадження нової директиви та її окремих положень.

Україна має важку спадщину жорсткого пострадянського регулювання економіки, що завжди стримувало підприємства і змушувало їх використовувати застарілі методики. 2014 рік, коли в Україні відбулася Революція Гідності та була підписана Угода про асоціацію з ЄС, можна вважати початком справжньої проєвропейської регуляторної реформи. Однак, ця спадщина сприяла формуванню культури вмілого обходу законів та нормативних актів, які часто сприймаються як перешкоди для розвитку бізнесу. Якщо остаточний текст Директиви дозволить обхідні шляхи, українські компанії, ймовірно, скористаються ними, наприклад, через "безпечну гавань" для непрямих ділових відносин або концепцію "усталених ділових відносин". Український бізнес, на жаль, є вправним у приховуванні реальних корпоративних та інших ділових зв'язків через використання посередників та каскадування контрактів.

Також, оскільки в Україні поширена практика найму працівників за цивільно-правовими договорами, а не за трудовим законодавством, критерій щодо кількості найманих працівників потребуватиме ретельного підходу.

Наступна важлива тема – відсутність традиції обов'язку директорів піклуватися про своїх підлеглих. У Цивільному кодексі України немає положень про обов'язок директорів діяти в найкращих інтересах компанії. Обов'язок директорів бути обачними також не є основоположним в українському корпо-

Таблиця 1

Ключові зміни, запроваджені CSRD

Вимоги	NFRD	CSRD
Компанії, які зобов'язані звітувати	Великі підприємства, що становлять суспільний інтерес (як окремі суб'єкти, так і консолідовані групи) з чисельністю понад 500 працівників. Підприємства, що становлять суспільний інтерес: - компанії, акції яких котируються на регульованому ринку ЄС; - банки та страхові компанії ЄС.	Компанії, що котируються на біржі, як з ЄС, так і з країн, що не входять до складу ЄС (за винятком мікропідприємств, які не включені до списку). Всі великі компанії, визначені як такі, що відповідають двом з наступних трьох критеріїв: - Більше 250 працівників; - Більше 50 млн. євро обороту; - Понад 25 млн євро загальних активів. Сюди входять дочірні компанії консолідованих груп, з країн, що не входять до ЄС. Страхові компанії та кредитні установи незалежно від їх юридичної форми. Консолідовані групи з країн, що не входять до ЄС, які генерують понад 150 млн. євро обороту в ЄС і які мають дочірню компанію або філію в ЄС (якщо дочірня компанія або філія є великою – як визначено вище, або компанія, що котирується на біржі, а якщо філія, то така, що з оборотом понад 40 млн євро).
Коли вимоги вступають в силу?	Після 31 грудня 2018 року і далі	Після 31 грудня 2024 року: - Суб'єкти господарювання, які наразі перебувають у сфері дії NFRD. Після 31 грудня 2025 року: - Всі інші великі підприємства. Після 31 грудня 2026 року: - Перелічені в SMEs *2, малі та нескладні кредитні установи та адаптивні страхові компанії. Після 31 грудня 2028 року: - Підприємства з країн, що не є членами ЄС (за винятком тих, що наразі перебувають у сфері дії NFRD)
Кількість компаній з ЄС, які повинні будуть відповідати вимогам	11 600	49 000
Обсяг вимог	Захист навколишнього середовища: - Соціальна відповідальність та ставлення до працівників; - Права людини; - Боротьба з корупцією та хабарництвом; - Різноманітність у радах директорів компаній.	Вимоги NFRD плюс: - Розкриття інформації про нематеріальні активи (включаючи соціальний, людський та інтелектуальний капітал); - Додаткова інформація на перспективу; - Звітність, що відповідає Положенню про розкриття інформації щодо сталого фінансування та Таксономії ЄС; - Концепція подвійної суттєвості, яка розширює розгляд сталого розвитку за межі ринкової вартості капіталу організації, включаючи більш широкий вплив організації на суспільство та навколишнє середовище.
Гарантії	Не вимагаються	Обов'язкова - Спочатку обмежена впевненість, яка в майбутньому буде розширена до обґрунтованої (аудиторської) впевненості.

Джерело: [4]

ративному праві. Лише Закон про акціонерні товариства прямо встановлює цей обов'язок (стаття 89) [36]. Однак більшість українських компаній є товариствами з обмеженою відповідальністю, а не акціонерними товариствами. На 1 січня 2023 року в Україні було 6401 акціонерне товариство порівняно з 761776 товариствами з обмеженою відповідальністю [37]. Закон України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" [38] та інші закони, що регулюють діяльність окремих типів товариств, не згадують про обов'язок директорів бути обачними. Проте доктрина обов'язку дбайливості не є зовсім невідомою в Україні. Протягом останніх років Верховний Суд України застосовував цю доктрину у справах за участю різних форм компаній, посилаючись на Принципи корпоративного управління ОЕСР, а не на українське законодавство [39]. Для імплементації Директиви доцільно окремо та ретельно розглянути питання обов'язку дбайливості директорів.

Запропонована Директива приділяє значну увагу механізмам розгляду корпоративних скарг. Відповідно до статті 9 (1) держави-члени повинні забезпечити можливість подання скарг постраждалими особами та організаціями щодо фактичного або потенційного негативного впливу на права людини та довкілля, пов'язаного з діяльністю компаній, їхніх дочірніх компаній або ланцюжків створення вартості. Однак в Україні позасудові механізми оскарження погано розвинені. Державні суди перевантажені та мають низький рівень довіри серед суспільства. Цікаво, що це не сприяло поширенню альтернативних механізмів вирішення суперечок. Тому варто очікувати труднощів як для компаній при створенні власних механізмів розгляду скарг, так і для постраждалих осіб, які можуть не довіряти цим механізмам.

Висновки. Звітність зі сталого розвитку є важливим інструментом у забезпеченні корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як закордонних, так і вітчизняних підприємств. Вона дозволяє компаніям систематично оцінювати та документувати свої кроки та успіхи у сферах економічної, екологічної та соціальної діяльності. Це сприяє прозорості та підзвітності бізнесу перед внутрішніми працівниками, суспільством, акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Завдяки регулярній звітності підприємства можуть демонструвати свої досягнення в сталому розвитку, визначати сфери для покращення та планувати подальші дії. Такий підхід не лише покращує репутацію компанії, але й сприяє довгостроковій стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

На жаль, умови в яких Україна почала впроваджувати основні положення КСВ та звітності зі сталого розвитку не були сприятливими для бізнесу: збройні агресії проти нашої країни та повномасштабна війна, важка спадщина пострадянського регулювання економіки, потреба у швидкій перебудові до рівня західних стандартів без попередньої законодавчої бази та соціального підґрунтя, бажання керівників оминати закони при найменшій можливості, застаріле бачення своєї роботи директорами підприємств і їх не людино-орієнтована робота, та багато інших факторів які мали негативний вплив і сильно зупиняли процес впровадження КСВ на підприємствах. Та попри це все, вже зараз можна бачити успішні приклади молодих вітчизняних компаній, які активно розвиваються і приділяють значну увагу саме стабільному розвитку і звітуванню по ньому, оскільки розуміють, що для успішної конкурентної боротьби на закордонних ринках, де громадськість приділяє більше уваги соціально-відповідальній діяльності, це може стати важливим фактором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ashrafi M., Adams M., Walker T. R., Magnan G., How corporate social responsibility can be integrated into corporate sustainability: a theoretical review of their relationships. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*. 2018, 25(8), p. 3. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13504509.2018.1471628>
2. Corporate sustainability – From Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Corporate_sustainability.
3. Dyllick T., Muff K., Clarifying the meaning of sustainable business: Introducing a typology from business-as-usual to true business sustainability. "Organization & Environment". 2015, 29(2), pp. 1–19. URL: https://www.bsl-lausanne.ch/wp-content/uploads/2015/04/Dyllick-Muff-Clarifying-Publ-Online.full_.pdf
4. EU reporting: corporate sustainability reporting directive - summary of scope and requirements international sustainability. Reporting bulletin 2024/04 May 2024. URL: <https://www.bdo.ua/getmedia/10149f21-eb7e-4b0a-8c5d-5e0d049b8a27/ISRB-2024-04-CSR.pdf>

5. European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – A renewed EU Strategy 2011-14 for corporate social responsibility, COM/2011/0681 final, para. 3.1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52012DC0673>

6. Iefymenko T., Lovinska L., Kucheriava M. Sustainable Development Reporting in Emergency Situations. *Science and Innovation*. 2024. Vol. 20 (2). P. 3–23. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine20.02.003> EU reporting: corporate sustainability reporting directive – summary of scope and requirements. *International sustainability reporting bulletin* 2024/04 may 2024. URL: <https://www.bdo.ua/getmedia/10149f21-eb7e-4b0a-8c5d-5e0d049b8a27/ISRB-2024-04-CSR.pdf> (дата звернення: 30.06.2024).

7. Ramasastry A. Corporate social responsibility versus business and human rights: Bridging the gap between responsibility and accountability, “*Journal of Human Rights*”. 2015. 14(2), p. 237. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2705675

8. Барановська Т. В., Дикий А. П., Баришнікова О. М. Ідентифікація об'єктів соціальної складової звітності сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. № 1(36). С 3–14. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1\(36\)-3-14](https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1(36)-3-14)

9. Директива Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року № 2022/2464/ЄС. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464> (дата звернення: 30.06.2024).

10. Жук В. М. Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 20–27. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27)

11. Кількість зареєстрованих юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання з розподілом за ознакою статі керівника на 1 січня 2023 року. Державна служба статистики України: URL: https://ukrstat.gov.ua/edrpoу/ukr/EDRPU_2023/ks_orpg/arh_ks_orpg_23.htm (дата звернення: 30.06.2024).

12. Корягін М. В. Бухгалтерська звітність та її трансформація. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*: зб. наук. пр. 2018. № 4. С. 38–49. DOI: <https://doi.org/10.31767/nasoa.4.2018.04>.

13. Потриваєва Н. В., Лугова О. І., Волхонська А. А., Кириленко А. В. Інтегрована звітність: сутність, передумови та тенденції розвитку. *Modern Economics*. 2019. № 18(2019). С. 145–151. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-22](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-22).

14. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX. Дата оновлення 27.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 30.06.2024).

15. Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII. Дата оновлення 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 30.06.2024).

16. Рішення Верховного Суду від 19 січня 2023 у справі № 911/841/20, п. 56 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102891978> (дата звернення: 30.06.2024).

17. Серпенінова Ю. С. Історичний генезис інтегрованої звітності. *Вісник Економіки*. 2022. № 1(2022). С. 130–142. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.130>

18. Томчук В. В. Інтегрована звітність: новий етап у еволюції бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1(22). С. 170–180. URL: <https://jfub.donnu.edu.ua/article/view/5026>

19. Шевчук Н. С. Етапи становлення інтегрованої звітності. *Облік і фінанси*. 2019. № 3(85). С. 62–70. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-3\(85\)-62-70](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-3(85)-62-70)

REFERENCES:

1. Ashrafi M., Adams M., Walker T. R., Magnan G. (2018) How corporate social responsibility can be integrated into corporate sustainability: a theoretical review of their relationships. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*. 25(8), p. 3. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13504509.2018.1471628>

2. Corporate sustainability – From Wikipedia, the free encyclopedia. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Corporate_sustainability (accessed June 30, 2024).

3. Dyllick T., Muff K., Clarifying the meaning of sustainable business: Introducing a typology from business-as-usual to true business sustainability. “*Organization & Environment*”. 2015, 29(2), pp. 1–19. Available at: https://www.bsl-lausanne.ch/wp-content/uploads/2015/04/Dyllick-Muff-Clarifying-Publ-Online.full_.pdf (accessed June 29, 2024).

4. EU reporting: corporate sustainability reporting directive – summary of scope and requirements international sustainability. *Reporting bulletin* 2024/04 May 2024. Available at: <https://www.bdo.ua/getmedia/10149f21-eb7e-4b0a-8c5d-5e0d049b8a27/ISRB-2024-04-CSR.pdf> (accessed July 15, 2024).

5. European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – A renewed EU Strategy 2011-14 for corporate social responsibility, COM/2011/0681 final, para. 3.1. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52012DC0673> (accessed July 20, 2024).

6. Iefymenko T., Lovinska L., Kucheriava M. (2024) Sustainable Development Reporting in Emergency Situations. *Science and Innovation*. Vol. 20 (2). P. 3-23. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine20.02.003> EU reporting: corporate sustainability reporting directive – summary of scope and requirements. International sustainability reporting bulletin 2024/04 may 2024. Available at: <https://www.bdo.ua/getmedia/10149f21-eb7e-4b0a-8c5d-5e0d049b8a27/ISRB-2024-04-CSRD.pdf> (accessed June 30, 2024).

7. Ramasastry A. (2015) Corporate social responsibility versus business and human rights: Bridging the gap between responsibility and accountability, "Journal of Human Rights". 4(2), p. 237. Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2705675

8. Baranovska T. V., Dykyi A. P., Baryshnikova O. M. (2017) Identyfikatsiia ob'ektiv sotsialnoi skladovoi zvitnosti staloho rozvytku [Identification of objects of the social component of sustainable development reporting]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 1(36), pp. 3–14. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1\(36\)-3-14](https://doi.org/10.26642/pbo-2017-1(36)-3-14) (accessed June 29, 2024).

9. Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 14 hrudnia 2022 roku № 2022/2464/leS. [Directive (EU) 2022/2464 Of The European Parliament and of the Council of 14 December 2022]. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464> (accessed June 30, 2024).

10. Zhuk V. M. (2019). Intehrovana zvitnist: retrospektyva i perspektyva v Ukraini. [Integrated reporting: retrospective and perspective in Ukraine]. *Oblik i finansy*, no. 1(83), pp. 20–27. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-20-27](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-20-27) (accessed July 15, 2024).

11. Kil'kist zareiestrovanykh yurydychnykh osib za orhanizatsiino-pravovymy formamy hospodariuvannia z rozpodilom za oznakoiu stati kerivnyka na 1 sichnia 2023 roku [Number of registered legal entities by organizational and legal forms of management with distribution by sex of the head as of January 1, 2023]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*: Available at: https://ukrstat.gov.ua/edrpoj/ukr/EDRPU_2023/ks_opfg/arh_ks_opfg_23.htm (accessed June 30, 2024).

12. Koriahin M. V. (2018) Bukhhalterska zvitnist ta yii transformatsiia [Financial statements and its transformation] *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu*, vol. 4, pp. 38–49. DOI: <https://doi.org/10.31767/nasoa.4.2018.04> (accessed June 17, 2024).

13. Potryvaieva N. V., Luhova O. I., Volkhonska A. A., Kyrylenko A. V. (2019). Intehrovana zvitnist: sutnist, peredumovy ta tendentsii rozvytku [Integrated reporting: essence, prerequisites and development trends]. *Modern Economics*. no. 18(2019). pp. 145–151. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-22](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-22) (accessed July 17, 2024).

14. Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy vid 27 lypnia 2022 roku № 2465-IX. [On Joint Stock Companies: Law of Ukraine dated July 27, 2022 № 2465-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (accessed June 30, 2024).

15. Pro tovarystva z obmezhenoiu i dodatkovoiu vidpovidalnistiu: Zakon Ukrainy vid 6 liutoho 2018 roku № 2275-VIII [On limited and additional liability companies: Law of Ukraine dated February 6, 2018 No. 2275-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (accessed June 30, 2024).

16. Rishennia Verkhovnoho Sudu vid 19 sichnia 2023 u spravi № 911/841/20, p. 56 [Udgment of the Supreme Court of 19 January 2023 in case No. 911/841/20, para. 56]. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102891978> (accessed June 30, 2024).

17. Serpeninova Yu. S. (2022). Istorychnyi henezys intehrovanoi zvitnosti [Historical genesis of integrated reporting]. *Visnyk Ekonomiky*, no. 1(2022). pp. 130–142. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.130> (accessed July 17, 2024).

18. Tomchuk V. V. (2017). Intehrovana zvitnist: novyi etap u evoliutsii bukhhalterskoho obliku [Integrated reporting: a new stage in the evolution of accounting]. *Finansy, oblik, banky*, no. 1(22), pp. 170–180. Available at: <https://jfub.donnu.edu.ua/article/view/5026> (accessed July 17, 2024).

19. Shevchuk N. S. (2019). Etapy stanovlennia intehrovanoi zvitnosti [Stages of integrated reporting formation]. *Oblik i finansy*, no. 3(85), pp. 62–70. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-3\(85\)-62-70](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-3(85)-62-70) (accessed July 20, 2024).